

Hiittisen kartano

Luettelointiperuste:

Rakennushistoriallinen
Maisemallinen

Kohteen osoite:

Karnaistentie 70
08350 Routio

Lähdetietoja:

Rakennettu
Kulttuuriympäristö, Val-
takunnallisesti
merkittävät
kulttuurihistorialliset
ympäristöt, Museovirasto,
Ympäristöministeriö

Länsi-Uudenmaan
seutukaavaliitto,
Esihistorialliset ja
kulttuurihistorialliset
suojelukohteet,
Lohja 1976

Jutikkala, Eino - Nikander,
Gabriel: Suomen kartanot
ja suurtilat I;
Helsinki 1939

Gunnar Wickström; 2002

Hiittisen kylässä sijaitseva Hiiden kartano on entinen ratsutila, joka käsittää kantatilan lisäksi siihen 1530-luvulla, 1580-luvulla sekä vuosien 1600 ja 1605 paikkeilla liitetyt neljä tilaa. Ratsutilaan yhdistettiin vuonna 1901 Roution yksinäinen ratsutila. Omistajat tunnetaan vuodesta 1540 lähtien. Torppia ei esiinny vielä vuonna 1694, mutta vuonna 1800 niitä oli kaksi ja vuonna 1900 seitsemän.

Kartano siirtyi nykyisen omistajan suvulle vuonna 1822. Päärakennus on 1700-luvulta, mutta sen nykyinen ulkoasu on myöhempää perua. Rakennus on säilyttänyt uusklassistiset piirteensä. Kruskopfin kuvateoksessa vuodelta 1837 päärakennus on kolmekerroksinen ja mansardikattoinen. Rakennuksen lasikuisti ja päätykuistit on lisätty myöhemmin. Kaakkoispuolella olevan korkean lasikuistin paikalla on ollut ennen alkuperäinen pääsisäänkäynti, jonka ulko-ovi on jätetty paikoilleen. Rakennus on vuorattu vaakaponttilaudoituksella, jota on jäsennelty kerros- ja koristelistojen avulla. Erityispiirteinä ovat voimakas kattolista ja päätykolmioiden sisäänvedetyt räystäät. Talon kuusiruutuisiksi jaetut risti-ikkunat ovat alkuperäiset; vain joitain lasiruutuja on vaihdettu. Rakennuksen alakerrassa vanhat kaakeliuunit ovat paikoillaan. Vuonna 1949 päärakennuksessa riehuneen tulipalon jäljiltä jouduttiin muun muassa välikatot uusimaan. Nykyisin yläkerrassa ei ole tulisijoja.

Vanhan valokuvan mukaan ulkoväriytyy on ollut jossain vaiheessa tummempi (mahdollisesti keltainen), listat ja nurkkalaudat ovat olleet valkoiset ja ikkunanpuitteet tummat. Nykyinen vaalea sävy talossa on ollut jo pitkään. Katto on uusittu 1990-luvulla.

Hiiden vanhan ratsutilan rakennusryhmä sijaitsee maisemallisesti vaikuttavalla paikalla Hormajärven länsipuolella. Lohjanjärven pinta on tullut alunperin korkeammalle, lähemmäs kartanoa. Päärakennuksen kaakkoispuolella on mahdollisesti 1700-luvulla rakennettu terassoitu puutarha. Päärakennuksen itäpuolella on hirsinen, mansardikattoinen väentupa, leivintupa ja luhtiaitta. Pihapiirissä on myös viljamakasiini, sauna ja jääkellari sekä kaksi jalkaaittaa. Tilan läpi kulkevan entisen Sammatin tien toisella puolella on navettarakennus vuodelta 1909 sekä sitä vanhempi sikala. Kartanon ympäristöstä on purettu eri aikoina useita rakennuksia mm. meijeri, paja, kaksi aittaa, nuottavaja sekä latoja.